બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ચલતા પુર્જા

નામના

મુનશી મેંહદીહસન "અહેસન" ની પાસે ખાસ

લખાવેલા નાટકના ગાયનો તથા ટુંક સાર.

પ્રગટ કરનાર,

નવી આલફ્રેડ નાટક મંડળી.

પ્રોપ્રાયટર માણેકજી જીવણજી માસ્તર,

નાં૦ ૩૧, ઇ. વુડ હાઉસ રોડ, કોલાબા-મુંબઇ.

જે ચોપડી ઉપર મા. જી. માસ્તરની શાહીનો રબરનો છાપ નહી હસે તે ચોરીની અથવા ભલતે ઠેકાણે છપાયલી ખોટાળાવાળી સમજવી.

આ ચોપડી ફીદાહુસેન ઇસુફઅલીએ પોતાના ધી "ફીદવી" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપી છે.

૨૫૯, અબદુલરહેમાન સ્ટ્રીટ, પોસ્ટ નાં૦ ૩,-મુંબઇ.

આવૃતી ૧ લી સને ૧૯૨૫.

કીમત ચાર આના.

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ચલતા પુર્જા

નામના ખેલના પાત્રો.

મરદો

આઝાદ—બહેઝાદ ફર્મનો નવો માલેક

અફરાદ—બહેઝાદ ફર્મનો આગલો નોકર
પાછળથી બનાવટી આઝાદ

સિકંદર—એક પુરાનો ડામીસ

અસલમ—બહેઝાદ ફર્મનો એક કલાર્ક

નાઝીમ—એક રઇસનો છોકરો

ઔરતો

મનીઝા—આઝાદની છોકરી

નજમા—અફરાદની છોકરી

શિગુફા—નાઝીમની બીબી

એવતરોગે કયદીઓ દારોગા

નોકર સહેલીઓ ઇત્યાદી ઇત્યાદી.

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

દેખાવ ૧—ફિરિશતએ અકલ તથા ફિરિશતએ અમલ દુન્યા આજ કાલ કેવી રીતે ચાલે છે. તેપર વાદવિવાદ કરતાં, આ નાટકના મુખ્યા પાત્રો પોતાનો ભાગ કેવી રીતે ભજવશે તે સમઝાવે છે.

દેખાવ ૨—જેલખાનામાં. કયદીઓ પોતાની હાલતપર અફસોસ કરેછે જ્યાં સિકંદર નામી કયદી, જે એક પુરાનો બદમાશ છે તે, બીજા કયદીઓની મસખરી કરે છે, આ જેલખાનામાં અફરાદ નામનો એક કયદી, જે એક દગાબાજ દોસ્તના ફસાવવાથી જેલની સજા ભોગવે છે, તેની મદદથી સિકંદર, જેલખાનું તોડીને નહાસી જાએ છે.

દેખાવ ૩-બંન્ને નહાસના એક જંગલમાં આવે છે, અને હવે શું કરવું તેનો વિચાર કરે છે અફરાદ પોતાની બેટી નજમાને મલવા અધીરો પડેલો હોવાથી પોતાના શહેર દિલ્લી તરફ જાએ છે. આ જંગલમાં, નાઝીમ નામનો જવાન; પોતાની બાએડીને તેડવા સાસરે જતો દેખાય છે ત્યાં, લુચ્ચો સિકંદરખાન તેને મલે છે, અને તેનીથી બધી હકીકત જાની લઇ, નાઝીમની ફરમાસથી તેની સાથે નાઝીમના સાસરીયાં ગામ; જવા તેને લૂટવાના ઇરાદાથી તૈયાર થાએ છે.

દેખાવ ૪-નજમા અફરાદની બેટી; પોતાની ગરીબીપર અફસોસ કરતી ઉભી છે જ્યાં અસલમ નામી જવાનનું આવવું થાએ છે નજમાની ગરીબીપર તરસ ખાઇ પોતાની ન્હાની બહેનને શીખવવાનું સોંપે છે. અસલમના જવા બાદ નજમાનો બાપ, જે કેદખાનાથી ન્હાસીને આવેલો છે તે, ગુસ્સા ભેર દાખલ થાય છે. અને આજાદ કે જેણે અફરાદને ફસાવ્યો હતો, તેના બગદાદથી આવી પહોંચવાના સમાચાર જે એક ન્યુસમાં છપાયાંછે તથા પોતાનો મોટોભાઇ તેને એસતેકબાલ જનાર છે તે પોતાની છોકરી નજમાને બતાવી આજાદપર પોતાનો જુનો કીનો લેવાનો ઇરાદો કરી નજમાના રોકવા છતાં, ગુસ્સા ભેર ચાલી જાએ છે.

દેખાવ ૫--સિકંદર, નાઝીમને રખડતો કરી પોતેજ નાઝીમ બની નાઝીમના સુસરાલમાં, જાએ છે

દેખાવ ૬-સિકંદર જે બનાવટી નાઝીમ બનીને આવ્યો છે તે નાઝીમની બાએડીને લઇને જવા માટે છે ત્યાં ખરો નાઝીમ આવી પહોંચે છે અને સિકંદરને, ઠગ ઠગ જણાવે છે, પણ કોઇ તેનુ માનતું નથી. તેથી તેને ત્યાંથી હડધુત કરી હાંકી કાઢે છે ત્યાર બાદ સિકંદર નાઝીમની બાએડીને લઇને જાએ છે, નાઝીમ પાછો આવે છે અને જે માણસને, નાઝીમના સસરાએ નાઝીમને લેવા મોકલ્યો હતો જે તેનાથી છુટો પડી ગયો હતો તેને પોતાના સાથે લાવે છે એમ સાક્ષી તરીકે લાવે છે ત્યા બન્નો પાટનો છુટી જાએ છે અને બન્ના, સિકંદરની પાછલ તેને પકડવા જાય છે.

દેખાવ ૭-સિકંદર, નદી કીનારે જે લોકો તેને પકડવા આવ્યાં હતાં તેનાથી નાહસી આવે છે. જ્યાં દુરથી તેને આઝાદ આવતો જણાએ છે, તેને જોઇને તે છુપાઇ જાએ છે અફરાદ આવી, આઝાદ તેના સપાટામા આવ્યો છે તેની તે ઉપર કીનો લેવા તૈયાર થાય છે યહાં આઝાદ જે બગદાદથી આવેલો છે તે આવી લાગે છે અફરાદ અને આઝાદ વચ્ચે કેટલીક તકરાર થવા બાદ, આઝાદનું ગલું દાબી નાખે છે અને નદીમાં નાખી દીએ છે. આ દેખાવ સિકંદર જોઇ લીએ છે.

ડ્રોપ

અંક બીજો.

દેખાવ ૧–(જો કે હકીકતમાં ખૂનતો આઝાદનું થયું છે પણ લોકો એમ સમજે છે કે અફરાદનું ખૂન થયું છે, અને તે ખૂનનો શક, બનાવટી આઝાદપર આવે છે, કોર્ટમાં તે માટે તપાસ ચાલે છે પણ તે અફરાદ (બનાવટી આઝાદ) તેમાંથી પુરાવો નહીં મલવાથી છુટી જાએ છે,) આ ખૂનની ચરચા હોટેલનો મેનેજર તથા

તેનો નોકર, કરેછે જ્યાં નજમા અ.ફ્રાદની છોકરી, પોતાના બાપનું .ખૂન આ.જાદે કીધું છે આમ માની લઇને (બનાવટી આ.જાદ) અ.ફ્રાદની પાસે આવે છે પણ ખબર મલે છે કે તે તો સહવારની ટ્રેનમાં દિલ્હી છુપટી ગયો, પોતાને ધોકો આપીને નહાસી ગયો તે માટે નજમાં પોતાનો ગુસ્સો. જાહેર કરે છે જ્યાં અસલમ જે નજમા સાથે આવેલો છે તે ત્યાં આવી લાગે છે, નજમા પોતાના બાપના .ખૂનો સાથે જો એકવ.ક્ત, મેલવી આપેતો હમેશાને માટે પોતે અસલમની, થઇ રેહેવાને કહે છે અસલમ તે વાતનો એ કરાર કરે છે.

દેખાવ ૨—બનાવટી આ.જાદ પોતે .ખુન કરતાં તો કરી ગયો પણ પોતાના દીલને કાંઇ સુખ મલતું નથી. તેનો અ.ફ્સોસ કરતો દેખાએ છે.

દેખાવ ૩—મની.જા ખાબમાં પોતાના બાપનું ખુન થતું જુવે છે ખાબમાં બબડેછે તેને બનાવટી આ.જાદ જગાડેછે ઉંઘમાંથી, મની.જા ચોંકી ઉઠી બનાવટી આ.જાદને પોતાના બાપનું .ખુન કરનાર તરીકે પકડે છે, પણ જ્યારે હોશયાર થાએ છે ત્યારે પસતાએ છે, અ.ફ્રાદ (બનાવટી આ.જાદ) તેને યહાંથી દુર કરવા, પોતાનો નાશતો મોકલવા માટે કહે છે મની.જા પોતાનો બાપ, આવી ઠંડેપને વરતવાથી, અ.ફ્સોસ કરતી જાએ છે અ.ફ્રાદ (બનાવટી આ.જાદ) મની.જા માટે અ.ફ્સોસ કરે છે ત્યાં માણુસ નાશતો લાવીને મુકે છે નાશતો આવ્યા બાદ સિકંદર દાખલ થાએ છે, અને કેટલીક વાતચીત બાદ; પોતે સિકંદર છે. આમ અ.ફ્રાદને જણાવે છે અ.ફ્રાદ ઘભરાએ છે અને તેને ટાલવાની તદબીર કરે છે પણ સિકંદર, માનતો નથી છેવટે રૂપીયા ત્રીસ હજારનો ચેક લઇને જાએ છે, સિકંદરના જવા બાદ અસલમ (નજમાનો ચાહનાર જે, જે આ.જાદનો પોતાનો નોકર છે) આવી લાગી અ.ફ્રાદની છોકરી નજમા તેને મલવા માંગેછે, આમ અ.ફ્રાદને જણાવે છે અફ્રાદ તેને ટાલવા કહેછે પણ અસલમ કહેછે કે તમો જો તેને નહીં મલશો તો,

તે મોટું તુફાન કરશે. તેથી લાચાર બની; અ.ફરાદ કહે છે કે જા નજમાને લાવીને યહાં બેસાડ પણ તેને એકલીનેજ બેસાડ જે આમ હુકમ આપી પોતે અ.ફરાદ છે આમ પકડાઇ નહીં આવે તે માટે પોતાનો દેખાવ બદલવા જાએ છે અસલમ નજમાને, બેસાડી પોતે તેની રાહ જોતો બાગમાં બેસવાનું કહીને જાએ છે અ.ફરાદ પોતાના ચેહરેમાં ફેરફાર કરી નજમા પાસે આવે છે, અને તેને પોતાના બાપના .ખુની તરીકે માની તેની સાથે કેટલીક તકરાર કરે છે અ.ફ-રાદ તેને ઘણીભી સમઝાવે છે પણ તે માનતી નથી ઘણી હુજ્જત કરી અ.ફરાદને ગીરેબાનમાંથી પકડે છે તેની આવી હુજ્જત જોઇને પોતેજ તેનો બાપ છે. આમ જાહેર કરી, મોઢાંપરજે ફેરફાર કીધો હતો. તે કાઢી નાખે છે, આ.જાદની જગાપર પોતાના બાપને જોઇને નજમા હયરત થાએ છે.

દેખાવ ૪—અસલમ, બાગમાં નજમાની રાહ જુવે છે પણ નજમા હજી સુધી આવી કેમ નહીં તેનો ચીંતામા પડે છે ત્યાં નજમા, પોતે ગભરાએલી આવે છે. અને, આ.જાદને બદલે પોતાના બાપને જોવાથી; પોતે સમઝી જાએ છે કે, આજાદે .ખુન નથી કીધું પણ આ.જાદનું .ખુન તેના પોતાના બાપનેજ હાથે થયું છે, અસલમ પાછલથી આવી નજમાની ચિંતાનું કારણ પૂછેછે નજમા; તેને ખરો ભેદ બતાવતી નથી અને કહે છે કે હવે હમેશને માટે અસલમે નજમાને ભૂલી જવું. કેમકે તે હવે તેની સાથે શાદી કરી શકસે નહીં, આમ કહી જવા કરે છે અસલમ તેને રોકેછે. પણ નજમા, ન રોકાતાં, કેટલીક તકરાર પછી અસ.લમને છોડી દિલગીરીથી જતી રહે છે નજમાના જવા બાદ અસલમ પોતે આમ માની લેછેકે આ.જાદે નજમાને કાંઇ ધમકી આપીને ચૂપ કરી નાખીછે અને આજાદેજ નજમાના બાપનું .ખુન કીધું છે, તેથી આ કેસ છુપી પોલીસના વડાને જણાવવાનું કહીને જાએ છે.

દેખાવ ૫—મનીજા બનાવટી આજાદને પોતાનો ખરો બાપ સમઝેછે; પણ તે તેની સાથે; સગા બાપ જેવા પ્યારથી વરતતો

નથી તેનો અ.ફસોસ પોતાની સહેલીઓ આગલ કરે છે સહેલીઓ તેને દિલાસો આપે છે.

દેખાવ ૬—બનાવટી આજાદ, ખરા આ.જાદનું .ખુન કરી મોટી દોલતનો ધની થવા છતાં દિલને ચયન નહીં હોવાથી તથા વારંવાર સિકંદર આવી તેને સતાવે છે તેનો અ.ફસોસ કરે છે જ્યાં સિકંદર પાછો આવી તેની પાસે રૂપીયા દશ લાખ માંગે છે, તે એવી શરતે કે ઘડીઘડી તુને આવીને પજવું નહીં, બનાવટી આ.જાદ તેને રૂપીયા આપવા ના પાડે છે સિકંદર તેને ધમકી આપે છે કે બચ્ચા સીધે રસ્તે નહી ઉતરશે તો પાછું જેલખ.ાને જવું પડશે, યહાં આ.જાદની છોકરી મની.જાને બનાવટી આજાદ સિકંદર ખ.ાનના કેહેવાથી બુલાવે છે મની.જા આવતાં સિકંદર તેની સાથે પ્યાર મહુબ્બતની, ઘેલી ગાંડી વાતો કરે છે મની.જા તેને ધુતકારીને ચાલી જાએ છે મની.જાના જવા બાદ સિકંદરખાન તેને જહેર આપવાની વાત બનાવટી આ.જાદને કહે છે કેટલીક તકરાર પછી સિકંદરના કેહેવા મુજબ કરવાને બનાવટી આજાદ લાચારીએ કબુલ થાય છે.

દેખાવ ૭—નાજીમ પોતાની ઔરત શિગુ.ફાપર .ખ.ફા થાય છે કારણ કે તે સિંકદરની સાથે ચાલી ગઇ હતી શીગુ.ફા તેને મનાવેછે

દેખાવ ૮—મની.જા બીમાર જેવી નજર આવે છે ત્યાં બનાવટી આ.જાદ સિકંદર.ખાન સાથે મની.જાને દવા પીવા કહે છે મની.જા દવાથીતો વધારે તબીયત .ખરાબ થાય છે તેથી દવા પાવા બનાવટી આ.જાદને ના પાડે છે. બનાવટી આ.જાદ મની.જાને કહે છે કે ત્હારે ગમેતો દવા ના પી સિકંદર.ખાન, બનાવટી આ.જાદને ઠપકો આપે છે કે, એમ છોકરીના કહેવા પ્રમાણે ચાલીને તેને બગાડી નાખશે જો દવા નહી પીશે તો સાઝી કેમ થશે આમ કહી પોતે, તેને દવા પીવા કહે છે ત્યાં નજમા, પરદા પછવાડેથી નિકલી આવી મની.જાને દવા પીતી અટકાવે છે. તથા મની.જાને કહે છે કે થોડા વ.ખતને માટે બાગમાં જઇ આરામ કર, મની.જા નજમાની

કેહેવાથી જાએ છે ત્યાર બાદ બાપ બેટી તથા સિકંદર ખાન ત્રણેમ કેટલીક તકરાર થાય છે. નજમા પોતાના બાપને સિકંદર ખાનનો સાથ છોડવા વીનવેછે પણ સિકંદરખાનનાં પંજામાં બનાવટી આ જાદ સપડાએલો હોવાથી નજમાનું કેહેવું લાચારીથી માનવાની નાપાડે છે તેથી નજમા લાચાર થઇને જાય છે.

દેખાવ ૯-નજમા પોતાના બાપ માટે અફસોસ કરતી દાખલ થાએછે ત્યાં દુરથી પોતાના ચાહનાર અસલમ, તથા છુપી પોલીસના વડાને આવતા જોઇ સમજી જાયે છે કે, અસલમ માહરા બાપને આ જાદ સમજીને તેને ફંસાવવાની ગોઠવણ કરેછે. તેથી છુપાઇને તે લોકોની વાતો સમજે છે અસલમના ખુલાસાપરથી છુપી પોલીસના વડાને શક જાએ છે કે આ જાદ સાચો આ જાદ નથી. પણ તેના લિબાસમાં કોઇ બીજોજ ધની આ જાદ બની બેઠો છે. તેથી પોલિસ કમીશનર પાસે વોરંટ લઇ આજે રાત્રે એ બનાવટી આ જાદને ગીરફતાર કરવો આમ મજબુત કરી જાએ છે આ વાતો સાંભળી નજમા ગભરાટમાં પડેછે અને તુરતજ પોતાના બાપને ખબર કરવા દોડી જાએ છે.

દેખાવ ૧૦—મધરાતના બાર વાગી ગયા છતાં પણ બનાવટી આ જાદાને નીંદ ન આવવાથી આમ તેમ ફરે છે જયાં નજમા તેની બેટી આવી છુપી પોલીસ તથા અસલમ વચ્ચે થએલી, વાતચીત પોતાના બાપને કહે છે સેવટે બન્ને બાપ બેટી રાતોરાત શહેર છોડી નહાસી જાએછે, તે લોકના નહાશી જવા પછી, છુપી પોલિસનો વડો તથા અસલમ અને સિપાહીઓ આવી આ જાદને ગીરફતાર કરવો છે તેથી તેનીપર એકદમ ટુટી પડીને; બાંધી લેવો, આવો મનસુબો કરી આ જાદના પલંગપર, હલ્લો કરેછે પણ આ જાદને બદલે તે પલંગપર મનીજાની નોકરાંની, હસીનાને સુતેલી જોઇ બધા હરેત થાય છે ટેબલો.

ડ્રોપ

અંક ત્રીજો.

દેખાવ ૧—અફરાદ પોતાની બેટી નજમા સાથે નહાસી આવી એક ઝોપડીમાં રહેલાં છે ત્યાં અસલી આજાદ જેને ચાંચીયાવોએ નંદીમાંથી મરતો બચાવ્યો છે. તેને પોતાસાથે ચાંચીયાના ધંધામાં જો શામેલ ન થએ તો દેવોના ભોગ માટે તયાર રહેવાથી અસલી આજાદ અફરાદ પાસે મદદ માંગવા આવેછે કેટલીક વાતચીત થયા બાદ બંન્ને એકએકને ઓળખે છે અફરાદ પોતાનાં કીધેલાં કામ માટે પસ્તાવો કરી તેને પગે પડેછે અને પોતે કીધેલી બુરાઈના બદલામાં, પેલા ચાંચીયાઓ સાથે લડેછે. ચાંચીયાવોનો નાશ કરી પોતે પણ જખ્મી થઇ. અસલી આજાદના પગ પાસ પડીને મરી જાએછે અને મરતી વખતે પોતાની બેટી નજમાને આજાદને સોંપી જાએછે.

દેખાવ ૨—છુપી પોલીસનો વડો, બનાવટી આજાદ તેને થાપ આપી નહાસી ગયો તે માટે અફસોસ કરેછે જયાં અસલમ આવી એક ન્યુસપેપર જેમા આજાદ આપઘાત કરીને મરી ગયાની ખબર છુપી પોલીસના વડાને, વંચાવે છે પણ તે વડો આ વાત માનતો નથી પણ આ વાતમાં કાંઇક ભેદ હોવાનું કહેછે, અને પોતે ઠેરાવ કરેછે કે બનાવટી આજાદને પકડવામાં જો નિશફલ થઇશતો છુપી પોલીસનું કામ છોડી દઇશ

દેખાવ ૩—ચીફ જશટીસના હાકમથી એક બેરીસ્ટર જે વીલ સિકંદરે અફરાદ પાસે લખાવ્યું હતું તે વાંચે છે. અને તમામ માલો મિલકતનો મોટો ભાગ સિકંદરખાન જેને પોતાની માસીનો છોકરો જણાવ્યો તેને આપવા લખે છે. સિકંદર.ખાન .ખુશ થાએ છે જયાં નજમા અસલી આજાદ સાથે દાખલ થઇ ખરી હકીકત જણાવી પોતાના બાપનું છેલ્લું વસીયતનામું બેરિસ્ટરને આપેછે તે વાંચવાથી બધી ખરી વાતો જાહેરમાં આવે છે, અને સિકંદરને ગીરફતાર કરવામાં આવે છે નજમા મનીજાને દોલત મલવાની મુબારક બાદી આપે છે પણ મનીજા પોતાનો બાપ મરી ગયલો સમજી અફસોસ કરેછે ત્યાં આજાદ પોતે ખરો આજાદ છે એમ જાહેર થવાથી સરવે ખુશી થાય છે યહાં અસલમ નજમાના હાથની માંગની કરે છે નજમાં મનજુર કરે છે. [સમાપ્ત]

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ગાયનો નીચે પ્રમાણે વાંચવા.

ગાયન નંબર.		
૧	એફ્રીશ્તા	તુહી દીના
૨	,,	ઇસ દુનિયાંમેં
૩	કેદીઓ	કયા તીરે સિતમહય લગા
૪	નાઝીમ	બાદ મુદ્દતકે નજ્યદે
૫	સિકંન્દર	મય આતિશકા ફવ્વારાહું
૬	નજમા	કયસી ગત ભઇ રે
૭	૨૩ મું ગાયન જોવું.	
૮	સહેલીયો.	ચલી ઠુમક ઠુમક.
૯	સહેલીયો.	પ્યારી બની હો દુલ્હનિયાં
૧૦	૧૦) માને બદલે ૧૧) મું જોવું	
૧૨	નજમા.	યું જુલ્મ કરન જાલિમ
૧૩	મનીજા ત્થા સહેલીયો.	હા મોરી જાન જીયરવા ધડકે.
૧૪	૧૪) મું ગાયન.	૧૫) મું જોવું.
૧૫	૧૫ મું ગાયન.	
૧૬	સહેલીયો.	જાતબીબ ઘર આપણે
૧૭	નાઝીમ.	અબીહય ભોલી ભોલી.
૧૮	નાઝીમ ત્થા શીગુફા.	તોરી સાવરી સુરત પરવારી.
૧૯	નજમા	મુરખ છાંડ વ્રથા અભીમાન.
૨૦	ખાલી.	ખાલી
૨૧	રામીશગિરે.	આંખે કહે કે દિલ હીને હમકો કીયા ખરાબ.
૨૨	નજમા	હારે ફાનીમેં હો ગાફિલ
૨૦	મું ગાયન જોવું.	મોતસે એકપલ નહીં
૨૩	ડેન્સીંગ ગર્લજ.	ઈંગલીશ ગાયન

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ચલતા પુરજા

બે ફરિશતા— (૧)

તુહી દીનાનાથ નિરંજન દુઃખ ભંજન
નિરાકાર સબ સંસારમે–
જીવ જંત સબ જપત તેરી કીર્તીકો મંતર અંતર જામી
સ્વામી તેરી લીલા અપરમપાર "અહેસન" રાખત.
આધાર તેરે દરબારમે—

બે ફરિશતા ૨

ઇસ દુન્યામે માનુસ વોહી હે–તજેન ધર્મકા ધ્યાન માન–
સતપનમે ન્યારે ન્યારે તનમન વારે સારે રામ મિલે રહે
આન બાન– દુન્યામે—
બશરકો ભેજા હૈ દુન્યામે ઇમતેહાંકે લીએ.
ફીરે ન રાહે નીકોઇસે ખો.કે જાંકે લીએ.
ફના હૈ એક દિન આખિરકો ઇસ જહાંકે લીએ.
નહીં હૈ દોલતે દુન્યા તો જાવેદાં કે લીએ.
યહાંસે દોલતે ઇમાન લે વહાં કે લીએ–દુન્યામે

કયદીઓ ૩

તીરે સિતમ હૈ લગાકયા, દાગે અલમ હે મિલાકયા
જોરે ફલક આપ.ડા યેહ ઘર મિલા યેહ દર મિલા.
ગ.જબ બલા બલા બલા હૈ–કયા તીરે સિતમ.
સરપટ તુર્કી તાતારી દોડે. દોડે. દોડે. જયું ઘોડે.
સરપર ધરકર પત્થરકો હરદમ દો.ડે જા જા.

નાઝીમ. ૪

ખાક મુદદતકે નવેદે વસ્લે યાર આને કો હે
અબ મિઝાજ જાતી હે ગુલશનમે બહાર આને કો હે
સાંસ લેનેમે મુઝે આતી હે જો બુએ અરૂસ.
ઇસ તરફ શાયદ હવાએ કુએ યાર આને કો હે.
હમ હેં પાબંદે વ.ફા આશક વોહ .ખુગર જુલ્મકે
ઉનકો .ગુસ્સા આરહા હે હમકો પ્યાર આને કો હે.
અય દિલે ના.ઝુક બહોત સદમે ઉઠાએ હિજ્રકે
અબ વ.ફાકા ઉનકો તેરી એઅતબાર આનેકો હે
શૌકે. તીરે નાઝને દિલકો કીયા હે બે ક઼રાર
.ખુદ બ.ખુદ ઉડકર નીશાનેપર શીકાર આનેકો હે.

સિકંદર ૫

મંય આતિશકા .ફ્વ્વારાહું દોઝખકા એક શરારા હું
હર ઘરમે આગ લગાનેકો મંય ગંધક બિજલી પારા હું
મંય જીસકો ચાહું ખાક કરૂં દમ ભરમે કિસ્સા પાક કરૂં
દુન્યામે આ.ફત ઢાનેકો ગોયા મંય ઝાડુ તારા હું
ચાલાકોંમે ચાલીકીસે બે બાકોંમે બે બાકીસે
સ.ફ.ફાકોમે સ.ફ.ફાકીસે મયં કાટ .ફાંસકા આરા હું
મેરા હે બોલ બાલા સબસે યાંહાં નિરાલા—
ઉસ્તાદ અયસા તુમને કહીં હુય દેખા ભાલા.—
જીસ જીસપે જાલ ડાલા હો જીંદગીકા લાલા.
પડ જાએ જીસ્સે પાલા, શયતાનકા હવાલા.

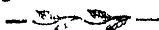

નજમા ૬

કયસી ગત ભઇરે કોન પૂછત બાત,
ભવ સાગરકી નદીયાં ગહેરી ટુટી નાવ અંધેરીરાત-
બારી કાયા બે ધન માયા, પુષ્પ જાતિ કુમલાત
"અહેસન" છોડ ન હાત-

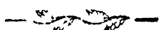
ધાટન— ૭

ઝટકન પટકન (૨) ચટકન નોઝ઼ા રામાજી નોટ,
દયા રાજા દાવ માલા, મંબઇ ચા કોટ—
ગાડ઼ી બસુન માલા દાવા આગબોટ (૨) દાવા પાલવાચી ઝોખ
દાવા આગીન બોટ—

સહેલીઓ— ૮

ચલી ઠુમક ઠુમક ઠુમક બ્રિજ નારી નારી,
આઇ લપક ઝપક મત વારી પ્યારી—
હંસની ગરવા હુયે મન હરવા પતલી કમર કમર પર કરવા
નાગની જુલફ તારી, જોબનપે વારી.

સહેલીઓ — ૯

પ્યારી બની હો દુલહનિયા તુઝે લગ જાયેગી નજરીયા જાન-
આંહ સખી મારો ચાહે ગરિયાંવા, સૈયાં તો લુટે જોબનવા-
દિલકે અરમાનકા પયદા હુયે અસર આંખોપર
મેહરબાં આપકી ફિક્રત મેરે સર આંખોપર
દિલ યેહ કહેતા હુયે ન અશરૂપે ખુલે રાજે દિલી
જીનો કહેતા હુયે કદમ ચુમકે ધર આંખોપર
ચલો જાઓ ન સતાઓ મુઝે અયસી ન બનાઓ
ઝેપ ગઇ ઝેપ ગઇ વાહ વાહ ઝેપ ગઇ—ચાહે સખી

સિકંદર ૧૦

મંય બનકર ફ઼િતરકા પાંસા—ઇસે ફાંસા ઉસે ફાંસા
લગાકર હિમતકા લાસા—કિયા કરતાહું મંય ઝાંસા
ચાલા કીસે મકકારીસે વાહ વાહ બડી હોશયારીસે
સબ કામ કરૂં અન જામ કરૂં વલલાહ બડી અઇયારીસે
જીસકો પકડ઼કર મારૂં અનછર કરદું મય દમ ભરમે પત્થર
અનતર મનતર જનતર તનતર, ઇન સબ બાતોમેં હું બરતર

સહેલીઓ— ૧૧

શાહમાં આઓ શાદ ધ.ડીસે શાદરહો આબાદજી
ચયનસે .ખુશીસે રહો શૌ.કસે નેહાલ. તોગ માંગકે સોહાગરહે
બાગસે બહાલ,
.ગમ દુર હો અયશા કરો મસરૂર હો (૨) વાર ફુલો ફલો
મ.ખમૂરહો,
કભી .ગમ અલમ નરહે બહમ રહે બ જમે અયશો નીશાત
ન રહે .ફલકકી શિકાયતેં, રહે બાદ દાર .હયાત

ડ્રોપ

નજમા— ૧૨

મું .જુલ્મ કરન .જાલિમ લુ.ત્ફો કરમકે બદલે
એક દિન તુઝે મીલેંગે .જુલ્મો સિતમકે બદલે
ઇસ .જુલ્મે નારવાકી આખર સ.જા મિલેગી
દોજ.ખકા .ગારહોગા બા.ગે ઇ.રમકે બદલે
ઇસ અયશે આર.જીપર ફુલા હુવા હુય ના.હક.
મીટ્ટીકી કબ્ર હોગી જાહો હશમકે બદલે
દાલત ન સાથ દેગી અજમતન પાસ હોગી
કી.ડે ક.ફનમે હોંગે જાહો હશમકે બદલે

મની.જા તથા સહેલીઓ ૧૩

હાં મોરી જાન જીયરવા ધડકે, કાસે કહું દુખ મય દુખયારી
હાએ ગઇ મોરી મત મારી મોરી જાન
બિપત ભવરમે જાન હુયે દયા, અેાઘટ ઘાટ ફસી મોરી નૈયા
હુંઇ કમસી ચેહ ખારી—મોરી જાન
ગયા સબ્રો કરાર દિલે બિસમિલપોર હુવે લાખોં હજાર બાર બારસે
નહો આઓ બારી બારી બારી પ્યારી, સબ આસ મોરી તોડ ડારીરે

તોફાન પછીની શાંતી.

અને હુંમેશાં એમજ બને છે—કારણ કે હજારો ઠેકાણું જઇને તરેહવાર રકઝીક પછી ભારે કંટાલો ખમીને ગ્રાહકો છેવટે તો

કમરૂદીન ઇભરાહીમજી.

ના રોયલ ફેન્સી સ્વિત—મિટ સેલુન

માંજ આવીને શાંત અને સંતોષ પામે છે.

તમે બી તેટલા માટે ખોરો ખાતર માલ ખરીદી લેવાના જોખમમાથી છુટકવા માંગતા હુવો તો ફકત કમરૂદીનનીજ સલાહ લેજો—કારણ કે હજારો મણની વરદીની બાબદમાં

મીઠાઇના ઈનવરેરીટી ફકત

કમરૂદીનજ છે.

અમે મીઠાઇના હુન્નરમાં છેક ઉતરતા પગથીયાથી શરૂઆત કરી છે અને આજે પરીણામમાં દેશી મીઠાઇની બાબદમાં તેનું આગલું સ્વરૂપજ ફેરવી નાંખ્યું છે. બહાર ગામના આર્ડરોપર સંભાળભર્યું ધ્યાન આપીને તાકીદે બજાવીયે છીએ.

રોયલ ફેન્સી સ્વીટ–મીટ સેલુન.

માલેકઃ—કમરૂદીન ઇભરામહીજી.

બારીઆ મેન્સન્સ, ક્રાફર્ડ મારકેટની સામે.

તેમજ અમારી બીજી બે દુકાનો નીચે મુજબઃ—

હીના બીલ્ડીંગ, નળબજાર અને કુલ ગલી ભીંડી બજાર, જ્યાં પણ સરસ મીઠાઇ મળશે.

ટેલીફોન નં. ૨૮૭૧.

મની.જા તથા સહેલીઓ— ૧૪

આવરી આવરી હુઈયાં નાદાન લોગ આવરી હી જાનીએ
આવરી ગુઇયાં પિતાકારન-નાદાન લોગ
ગોરે ગોરે મુખપર ઝલકી ઉદાસી—કારે કરૂં મંયતો
દરસકી પ્યાસી
યું જીયરા ન જરારી વારી વારી વારી ના દંનલોગ

સહેલીઓ— ૧૫

રોવત કાંહે ગરે લાગો ગુઇયાં
સુન સુન પ્યારી બતીયાં તે હારી, જીયામે ચુભન ચુમે
જપસે સુઇયા
એક સિમત જહામે, કભી સાયા નહીં રહેતા
એક વજઅસે અહેવાલ કીસીકા નહીં રહેતા
પર જાએગી ઉનકી નજરે મોંહર કોરી દિન
સુરજપે સદા અબ્ર તો છાયા નહીં રહેતા સુન

સહેલીઓ— ૧૬

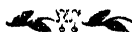
જા તબીબ ઘર અપને તૂ કો જાને સાર
આશક ચગે કિન કીએ બિન દેખે દીદાર
ગોરીદા ચિત લગગા ચંબેદીયા ધારાં (૨) વાર
પઓણુ પોહારાં યારાંદે તાલ બહારાં
ઘર ઘર ટિકલુ ઘરઘર બિનદલુ ઘરઘર બાંકીયા નારાં
લક પતલા અખિયા બીચ કજલા, સોણેતા જાનમંય વારાં-

ના.જીમ ૧૭

અભી હય ભોલી ભોલી ઉનકી બાતેં .ખુદૈ સાલી હય
મગર ચિતવન યેહ કહેતી હય .કયામત હોનેવાલી હય

૨ કાળનને હવાએ ગુલમે અયસી કૂટ ડાલી હય
જુદા પતેસે પત્તા હય અલગ ડાલીસે ડાલી હય
જવાનીકી ઉમંગે હય તબીઅત લાઓ બાલી હય
ન તુમ દુન્યામે ખાલી હો ને દુન્યા તુમસે ખાલી હય
હમારી તોબા જાહિદકી જવાની દોનો એકસ હય
ન કોઇ ઇસકા વારિસ હય ન કોઇ ઉસકા વાલી હય

શિગુફ઼ા તથા નાઝીમ— ૧૮

તોરી સાવરી સૂરત દિલદાર યાર વારી જાઉંજી
વારી વારી જાઉંજી—મનમાની દિલજાની
તોરી છબ ઢબ લાસાનો યાર તોરી
અબ જાન મંય કુરબાન હું કુરબાન હું હાં
એ તોરી સેયાં મંય લલું બલેયાં પીયારે
મોરે બાર
સુંદર ગોરી મન લુભાવે
મોરે મંદિરવા પીયારે દિલજાન આઓ
માન જાઓ પ્રાન આઓ—

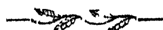

નજમા ૧૯

મુરખ છાંડ વ્રથા અભિમાન અઉસર બીત ચલ્યો હય તેરો દો
દિનકો મહેમાન.
ભૂપ અનેક ભયે પૃથ્વિપર, રૂપ તેજ બલવાન
કઉન બચ્યો યા કાલ ગાલ તે, મિટ ગયે નામ નિશાન
અંત સમય સબહીકો તજકર, જાય બસે શમશાન-
ધવલ ધામ ધન ગજ રથ સેના, નારી ચંદ્ર સમાન
રે મન મૂઢ અંત જીન ભટકે મેરો કહ્યો અબ માન
નારાયણ બ્રજરાજ કુંવરસો એગહિ કર પહિચાન

અછૂતી તથા કલ્લુ—　　　　　૨૦
ચલો નિકલ ગયા કંગાલ, બડા જંજાલ હમારે ઘરસે
અબ દફાઅ હુવા મનહૂસ, થા બડા વોહ મખ્ખી ચૂસ
દિલ ડોલ ગટરકા ઘૂસ, બ.ડે કંજુસકો ટાલા સરમે
મેરી નજરમે થા વો ખાર, મેરે જીગરકા થા આજાર
અબ લગાઉંગા પયજાર મિલેગર રસ્તેમે ધડ ધડસે

રામિશગર—　　　　　૨૧
આંખે કહે કે દિલહીને હમકો કીયા, ખરાબ
ઔર દિલ કહે કે આંખોને મુઝકો ડુબા દીયા
બિગડા કીસીકા કુચ્છ ન મગર હાએ મુ.ફતમે
દોનોકી જીદને ખાકમે મુઝકો મીલા દીયા
ડાલ ગલે બયાં મંય રોએ રોએ જાનીયા
ઉંચી અટરિયા પીયા બલાવે, પટલી કમરિયા સોખલ ખાવે
થક થક ગઇયાં મંય રોએ રોએ જાનીયા
જોરા જોરી ઘુઘટ લાકે, જોબન રસ લુટે
ગલ લાકે લખલખ કઇયાં, મંય રોએ રોએ જાનીયાં

ડ્રોપ

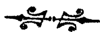
નજમા—　　　　　૨૨
દારે .ફાનીમે હો .ગાફિલ મૌતસે એક પલ નહીં
કયા ભરોસા .જીંદગીકા આજ હય ઔર કલ નહીં
કીસે બહેરે જહામે સબાત રહા કીસે દારે .ફનામે .કયામ રહા
ન વોહ ત.ખ્ત રહા નવોહ બ.ખ્ત રહા નવોહ તાજ રહા નવોહ નામ રહા
નવોહ જશન રહેન બરાત રહી, નવોહ સુબહો રહી નવોહ રાત રહી
નવોહ ઔજ રહા નવોહ ફોજ રહી, નવોહ .કસર રહા નવોહ બામ રહા.

APOLLO STR: BOMBAY

AWARDED 3 GOLD MEDALS.

WEDDING CHRISTINING
& BIRTH DAY
CAKES.
MADE TO ORDER

ICES PUDDINGS
Pies of Exquisite Make,

TEA COFFEE
SPECIALISTS
OUR **COFFEE**
IS ROASTED BY **GAS** AND
GROUND BY
ELECTRICITY.

Choice English and Italian

CONFECTIONERY.

Bread made twice a day.

ARMY & NAVY CONTRACTORS.

ઇન સિતારોંકી ચમક ઓર યેહ કમર કુચ્છભી નહીં
રાત ભરકા હય સમા વ.કતે સહર કુચ્છભી નહીં-કીસે બ.હેરે.

સિકંદર— ૨૩

ચલતા પુરજા પુતલા હું મંય અઇયારીકા
અઇયારીકા મકકારીકા તરરારીકા
મેરે દમસે ફિત્ના ચમકે આલમમે
મંય હિકમત ફિતરત પર બાલાહું આફતકા પરકાલાહું
બાતોંમે બાતોંમે હુર.ફનહું મોલા,
મારા મેરા પાની નહીં માંગે જીનહાર
દાના હું ફરજાના સીયાના મક્કાર
ફિત્ને મુઝમે લાખોં કરિશમે હજાર

ડેનસીંગ ગર્લ્જ— ૨૪

હાર્ડ ધી ડ્રમસ હાઉધે બીટ ઇજાબેલ, તુધી ત્રમપીંગ ઓફ ફીટ ઇજાબેલ, સો ડ્રાઇ યોર આઇજ સ્વીટ હાર્ટ ડોન્ટ ક્રાઇ
વીશ મી ગુડ લક એન્ડ સે ગુડબાઇ, ધેર ઇજ એ વર્ક ટુ બી ડન ઇજાબેલ, ધેર ઇજ એ ફાઇટ ટુબી વન ઇજાબેલ
ઇનટુધી લાઇન આઇ વીલ ફોલ, વેનધી બ્યુગલસ કોલ
હરી અપ કમઅલોંગ કમઅલોંગ, ફેરવેલ ઇજાબેલ, ઇજાબેલ
ડોન્ટ લેટ ઇટ્ ગ્રોવ યુ, આઇ ગોટ ટુગો, ફેરવેલ ઇજાબેલ ઇજાબેલ
આઈ હેવ ગોટ ટુ લીવ યુ. ટુ ફેસ ધી ફો, યુ નો વેરીવેલ ઇજાબેલ
એજ ધી બેટલ આઇ ગો થુ, આઈ શેલ ડુ માઇ બેસ્ટ વેન આઇમ ઇન ઇટ ટુ વીનઇટ એજ આઈ વન યુ યુ

સમાપ્ત.